

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 13.12.1979, sp. zn. Tzv 40/79, ECLI:CZ:NS:1979:TZV.40.1979.1

Číslo: 48/1980

Právní věta: Příslušníci SNB jsou podle § 16 odst. 1 zák. č. 40/1974 Sb. povinni v mezích tohoto zákona zakročit, popřípadě učinit jiná opatření nezbytná k provedení zákroku, zejména je-li páčán trestný čin, přečin nebo přestupek, a to v rozsahu stanoveném nařízením ministra vnitra ČSSR č. 15/1974 i tehdy, kdy nevykonávají službu. Z uvedených norem a ustanovení však nevyplývá, že by zmíněná povinnost platila i v případě, kdy příslušník SNB je sám pachatelem nebo spolupachatelem trestného činu.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 13.12.1979

Spisová značka: Tzv 40/79

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Veřejný činitel, Zneužívání pravomoci veřejného činitele

Předpisy: 140/1961 Sb. § 89 odst. 8

§ 158 odst. 1 písm. c

§ 167 odst. 1

§ 167 odst. 2

§ 168 141/1961 Sb. § 91 odst. 1 40/1974 Sb. § 16 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 48/1980 sb. rozh.

Příslušníci SNB jsou podle § 16 odst. 1 zák. č. 40/1974 Sb. povinni v mezích tohoto zákona zakročit, popřípadě učinit jiná opatření nezbytná k provedení zákroku, zejména je-li páčán trestný čin, přečin nebo přestupek, a to v rozsahu stanoveném nařízením ministra vnitra ČSSR č. 15/1974 i tehdy, kdy nevykonávají službu.

Z uvedených norem a ustanovení však nevyplývá, že by zmíněná povinnost platila i v případě, kdy příslušník SNB je sám pachatelem nebo spolupachatelem trestného činu.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR z 13. 12. 1979 sp. zn. [Tzv 40/79.](#))

Ke stížnosti pro porušení zákona podané ministrem národní obrany ČSSR Nejvyšší soud ČSSR vyslovil mimo jiné, že rozsudkem vojenského obvodového soudu byl porušen zákon v ustanovení § 158 odst. 1 písm. c) tr. zák., napadený rozsudek zrušil a vojenskému obvodovému soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem vojenského obvodového soudu byl býv. nstržm. SNB M. M. uznán vinným trestnými činy zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. c) tr. zák. a rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví spáchaným formou spolupachatelství podle § 9 odst. 2, § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák., protože se po předchozí dohodě s občany P. a L. společně s nimi zúčastnil odcizení jednoho vepře o váze 140 kg z majetku JZD v M., čímž tomuto JZD způsobil škodu ve výši 1680,- Kčs.

Vojenský obvodový soud v odůvodnění tohoto rozsudku mimo jiné uvedl, že obviněný M. M. jako příslušník SNB, i když nebyl ve službě, nesplnil povinnost vyplývající z jeho pravomoci, tj. zamezit páchaní tohoto trestného činu, případně oznámit jeho spáchání tohoto trestného činu, případně oznámit jeho spáchání veliteli hlídky VB, která obviněného a jeho spolupachatele kontrolovala při odvážení odcizeného vepře, že tedy nesplnil povinnost vyplývající z jeho pravomoci tak, jak mu to ukládá zákon č. 40/1974 Sb. Tím se podle přesvědčení vojenského obvodového soudu dopustil nejen trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, ale i trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. c) tr. zák.

Uvedený právní závěr považuje Nejvyšší soud ČSSR za nesprávný. I když je nesporné, že příslušníci SNB za podmínek uvedených v ustanovení § 89 odst. 8 tr. zák. jsou veřejnými činiteli a že podle § 16 odst. 1 zák. č. 40/1974 Sb. jsou povinni v mezích tohoto zákona zakročit, popřípadě učinit jiná opatření nezbytná k provedení zákroku, zejména je-li páchan trestný čin, m přečin nebo přestupek, a to v rozsahu stanoveném nařízením ministra vnitra ČSSR č. 15/1974 i tehdy, kdy nevykonávají službu, nicméně ze shora uvedených norem a ustanovení nevyplývá, že by zmíněná povinnosti platila i v případě, kdy příslušník SNB není ve službě a je sám pachatelem nebo spolupachatelem trestného činu. Požadovat v takovém případě na pachateli, aby zakročil sám proti sobě nebo aby oznámil svou trestnou činnost, případně trestnou činnost svých spolupachatelů, by bylo nejen nelogické, ale i odporující duchu zákona, neboť pachatel nesmí být k doznání žádným způsobem, tedy ani hrozbou trestního postihu, donucován (viz např. § 91 odst. 1 tr. ř.). Na tom nic nemění skutečnost, že na rozdíl od obecné povinnosti překazit nebo oznámit závažnější trestnou činnost uvedenou v ustanoveních § 167 a § 168 tr. zák. je příslušníkům SNB tato povinnost výslovně uložena zákonem i u jiné méně závažné trestné činnosti. Její splnění totiž u pachatele trestného činu naráží na vědomí nebezpečí trestního postihu za spáchaný trestný čin nebo jiné újmy (např. propuštění ze služby v SNB apod.), která mu brání, aby postupoval i ve svém případě tak, jak je mu uloženo v § 16 odst. 1 zák. č. 40/1974 Sb. při plnění služebních povinností vůči jiným osobám. Za tohoto stavu postihovat pachatele, který je příslušníkem SNB, za to, že sám vůči sobě nezakročil nebo svou trestnou činnost neoznámil, by znamenalo neodůvodněné zpřísnění trestního postihu takového pachatele v poměru k jiným pachatelům, který se dopustí stejné nebo obdobné trestné činnosti. Taková praxe by mohla vést k tomu, že při spáchání jakéhokoliv trestného činu příslušníkem SNB byl by pachatel vždy postihován i za trestný čin zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. c) tr. zák., pokud by sám neoznámil svou trestnou činnost, což nelze připustit, neboť by byl postihován prakticky za to, že se nedoznal.

K tomu je nutno dodat, že trestní zákon zaručuje beztrestnost tomu, kdo sice nepřekazil trestný čin nebo neoznámil jeho spáchání, avšak opomenul tak učinit z určitých v zákoně vymezených důvodů. Jedním z těchto důvodů je v § 167 odst. 2 a § 168 odst. 3 tr. zák. skutečnost, že pachatel nemohl tak učinit, aniž uvedl sebe v nebezpečí trestního stíhání. Přitom jde o beztrestnost za neoznámení nebo nepřekazení daleko závažnějších trestných činů, než jakého se dopustil obviněný M. Z toho vyplývá,

že uznal-li soud obviněného M. vinným vedle trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. též trestným činem zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. c) tr. zák., postupoval nesprávně a porušil zákon v neprospěch obviněného v právě citovaném ustanovení trestního zákona.